

Szovjet vendégek

Tegnap, szerdán délután Szegedre érkezett a magyar-szovjet barátsági hét keretében, hétfő óta Csongrád megyében tartózkodó szovjet küldöttség. A. L. Grebenyev, a budapesti Puskin Intézet igazgatója és Z. S. Urajljova igazgatóhelyettes a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolára látogatott. A Nagyalföldi Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalatnál rendezett fel-szabadulási ünnepségen I. Szevasztyanov, a Szovjet-unió magyarországi nagykövetségének másodtitkára, valamint I. Behun és I. I. Bagyul, a budapesti Szovjet Kultúra és Tudomány Háza osztályvezetői vettek részt.

Szabványosítás

Október 14-én ünnepik a szabványosítási világnapot annak emlékére, hogy 1946-ban, ezen a napon alakult meg a Nemzetközi Szabványügyi Szervezet. E napon, minden esztendőben, szerte a világon fokozottan hívják fel a figyelmet a minőség korszerűsítését, az egységes műszaki követelmények érvényesítését szolgáló szabványosítási munka jelentőségére.

A szabványosítási világnap alkalmából tartott szerdai sajtótájékoztatót a Magyar Szabványügyi Hivatalban elmondták: az évforduló ezért is különösen jelentős, mert éppen fél év-

századdal ezelőtt — 1934-ben — készült az első magyar országos szabvány, amely az erőáramú villamos hálózatok és -berendezések feszültségét, frekvenciáját határozta meg.

A szabványosítási világnapon még egy évfordulóról emlékeznek meg: 25 éve működik Magyarországon a Nemzetközi Szabványosítási Szervezet (ISO) mezőgazdasági élelmészeti, műszaki bizottságának titkársága, amelynek munkáját elismerik, és nagyra értékelik a világszervezet valamennyi tagországában.

Szentivánéji szexkomédia

Színes amerikai film. Írta és rendezte: Woody Allen. Fényképezte: Gordon Willis. Zene: Felix Mendelssohn. Főbb szereplők: Woody Allen, Mary Steenburgen, José Ferrer, Mia Farrow, Tony Roberts, Julie Hagerty.

Előrebocsátom: aki valódi szexet vár csalódni fog: szó sincs ilyesmiről, már ami a látványt, vagy akár annak érzékeltetését illeti. („Amúgy” csak arról van szó.) De még olyasféle malackodásra se spekuláljon senki, amit a legutóbb bemutatott Woody Allen-filmben, az *Amit tudni akarsz a szexről (de sohasem merted megkérdezni)* című opusban igencsak mérsékeltet élvezni lehetett. Am aki — a cím első fele alapján — a jó öreg Shakespeare művének valamilyen parafrazisát sejtő filmre azt-avagy feldolgozva eme alkotás kapcsán, már közel(ebb) jár az igazsághoz. Még ha esetleges csalódásoktól e felismerés sem kíméli meg.

A *Szentivánéji álom* című világhírű Shakespeare-vígjátékáról Kéry László többek között azt írja, hogy „a tündéri jelképek és emberi viszonylatokat, fejlődő érzelmi kapcsolatokat fejeznek ki”, továbbá, hogy a középponti „téma a szerelem, a szónak, a kapcsolatnak abban az értelmében, ahogy a reneszánsz kialakította. A szerelem jelentőségének történeti megértése nélkül nem lehet igazán felmérni, milyen nagy újító Shakespeare ebben a darabban.” Nos, ami azt illeti, természetesen Woody Allen is újít: fő tematikai vesszőparipáját, a szerelmet (ami nála szinte kizárólag testiséget, azaz szexualitást jelent) úgy ágyazza bele a Shakespeare-mű fölöttébb szabadon kezelt cselekményvázába, hogy

a könnyed, felszínes ábrázolásmódnál csak a nagyot akaró szándék és a megvalósulás közötti szakadék mértéke nagyobb.

Időpont: a századelő, a MOKÉP sillabusza szerint (hogy honnan vették a pontos évszámot?) — 1905. A baj már itt kezdődik. Nem tudni ugyanis, miért éppen a közismerten prüd (Európában leginkább késő-viktóriánus Amerikában puritán) korszak kellős közepére helyeztetett ama mű értelmezése, ami éppen a reneszánsz ember felszabadult életörömének himnuszát dalgolja eredetileg, méghozzá, oly bájos ironiával, hogy valóban csak történelmi összehasonlításban érthető meg maig rendkívüli hatású vitalitása. Shakespeare nagy újítása ebben áll: e vígjátéka a mitológia, a népi mondavilág és az össze-európai emberi kultúra ősi gyökereiből teremt magasrendű egységet és így harmóniát is. Woody Allen viszont — sok egyéb mellett ez filmjének legfőbb hiányossága — ilyen értelemben „talajtalanul” és legfőképp átgondolatlanul próbálta parafrazisként elénk tárni a két nem közötti kapcsolatok játékos kaleidoszkoprend-szerét.

Úgy-ahogy nyomon követhető a klasszikus mű jó néhány reminiscenciája. Például Puck feltehetően maga az író-rendező-főszereplő lenne, persze a maga csökkent, komplexusos módján, a tündér- vagy szellemvilág pedig a századelő jellegzetes okkultizmusának szatírizált felmutatásában észlelhető. A szereplő három emberpár, a másnapi esküvőjére készülő Leopold és Ariel (az eredetiben lásd: Theseus és Hippolyta) egy, a legszebb férfikorban többszörösen túlélt, nagyképű, tudálos és dal-

ra fakadni kedvelő professzor, valamint egy korábban meglehetősen sokat megélt hölgyemény, hozzájuk járul egy szexőrült belgyógyász, egy nem sokat tétovázó ápolónő, no meg a Woody Allen alakította balsorsú fiatalító és alkusz, megcsalás következtében elhidegült ne-jével. Az örökzöld séma szerint szépen körbe is járják egymás partnereit, körbe-körbe, akár a vetésforgó — de eközben sem a szövegek, de még a festőien fényképezett tájak és Mendelssohn fenséges zenéjének akkordjai sem képesek választ adni a végső kérdésre: nevezetesen, hogy így mire jó ez az egész? Mit kívánna imigyen fölmutatni a *Szentivánéji szexkomédia*? Hogy a szerelem minden legyőző? Ezt már a latinok is tudták. (Lásd: Amor vincit omnia.) Hogy az emberi kapcsolatok, ugye-ugye, mily bonyolultak, s mégis mily szépek? Jóindulattal is eléggé tizenéves súlyú és mélységű gondolatcska. Netán hogy a Szentivánéji álom századunk elejére adaptálva így festene? Ezt meg hadd vonjuk erőteljesen kétségbe.

Mi van akkor hát másfél órában, kérdezhetik joggal. Egyszerű: Woody Allen és szokásos értelmezése a fentiekrol, egy nagy mester után szabadon. Shakespeare viszont otthon van a könyvespolcon, a Szentivánéji álommal együtt. Ez azért megnyugtató.

Domonkos László

TIT-szabadegyetemek, előadások

A felszabadulási évfordulóhoz kapcsolódik az ősszel az ismeretterjesztő társulat programja is. A megyei szervezet, valamint Csongrád megye valamennyi területi jellegű TIT-szervezete nemcsak konkrét tematikát dolgozott ki, hanem előadói csoportot is szervezett a társulat legfelkészültebb aktivistáiból. Legtöbben szegediek, akik azonban — elfoglaltságuktól függően — a megye egész területén vállalkoznak előadások tartására. Számukra Szegeden előadói konferenciákat is szerveznek.

A megyei TIT füzetben jelentette meg ajánló tematikáját, mely a különböző érdeklődésű hallgatói csoportoknak kínál témaválasztékot. A komplex ismeretterjesztés jegyében megyei szabadegyetemi sorozat indul „Szocializmust építő hazánk és Csongrád megye fejlődésének négy évtizede” címmel. Ennek hallgatói a gazdaság, az életszínter, az egészségügyi- és szociális

ellátás fejlődésével, a párt- és szövetségi politikájának megvalósulásával, a magyar társadalom ideológiai álláspontjával, a tudománnyal, az oktatással, a közművelődés fejlődésével, ifjúságpolitikai témákkal ismerkedhetnek meg. Munkahelyeknek, művelődési intézményeknek, társadalmi szervezeteknek többféle előadás-sorozatot is ajánl a TIT (természetesen ezekből egyes előadások is megrendelhetők). A kétszer nyolc előadásból álló történelmi szabadegyetem mellett külön sorozat tekint át Szeged történetét, valamint hazánk külpolitikáját. A gazdaságpolitikai sorozatok nemzetközi kapcsolatainkkal, az ország, a megye és Szeged gazdasági fejlődésével foglalkoznak. „Ideológia — társadalom — ifjúság” címmel is összeállítottak egy tematikát, a szakszervezeti mozgalom fejlődéséről, a jogtudomány, valamint az irodalom és más művészetek témáiból szintén lehet választani.

Plusz egy szakkör!

Beszélni nehéz. Ugye, ismerik Péchy Blanka és Deme László rádióműsorát, s a nyomában indult országos mozgalmat? Bevalom, ez utóbbit szélesebb körűnek gondoltam. Néhány műsort végighallgatva úgy tetszett, se szeri, se száma az iskolákban működő szakköröknek, beszédművelő köröknek. Hiszen egy-egy alkalommal annyi levélre kell válaszolnia Péchy Blankának, akinek nemrég ünnepelte az ország a 90. születésnapját...

Nos, összesen 130 kör van az országban, ebből körülbelül mindössze 10 az általános iskolákban. Szegeden Bagi Ádámné irányításával csak a Szirmai általános iskolában dolgozik — évek óta, igen sikeresen — a beszédművelő szakkör (ezenkívül középiskolákban, a Radnótiában és a Bebritsben létezik hasonló kör). A tanár (magyar-német szakos, az iskola igazgatóhelyettese) telefonon hívott: arra gondolt, a nyilvánosság támogatásával a szakköröknek, melyek tagjai folyamatosan megoldják és beküldik a rádiós műsor példamondatait. A szegedi általános iskola szakköre az idén harmadszor kapott Kazinczy-jutalmat. Az

saját iskolai szakkörök mellett — új kört, abban a reményben, hogy az oda-eljáró gyerekek elmondják magyartanáraiknak, mit csinálnak a szabad idejükben, s a pedagógusok kedvet kapnak, indíttatást éreznek saját iskolai körök kialakítására. Persze, segítséggel, Baginé szívesen átadná tapasztalatait, segítene a kezdeti gondok megoldásában. Egyre több a „segédanyag”, könyvek jelennek meg, úttörőprogram a beszédfejlesztés („Barátunk a szép szó”), s a rádiós példamondatok feldolgozása sem ördögösség.

A Szirmai iskoláinak sikereit akár bizonyítékként sorolhatjuk. Két évvel ezelőtt megkapták a Kazinczy-ösztöndíjat, szakköröt tagja Csillebércen, anyanyelvi táborban nyaralhatott (a díjat évente 5 beszédművelő közösségnek ítélik oda). Péchy Blanka alapítványából 10 ezer forintos jutalmak járnak azoknak a szakköröknek, melyek tagjai folyamatosan megoldják és beküldik a rádiós műsor példamondatait. A szegedi általános iskola szakköre az idén harmadszor kapott Kazinczy-jutalmat. Az

előbb említett úttörőházi csoportot a nyáron, júniusban szervezték meg, augusztusban már rádiós jutalmat kaptak a példamondatok jó megoldásáért.

A látványos sikerek persze, nem maguktól, hanem munka árán jönnek. Az igazi eredményért, hogy a gyerekek szépen, jól beszéljenek magyarul — minden pedagógusnak kellene dolgozni. Csakhogy: beszélni nehéz. Ezért kellene az újabb szakkörök, elsősorban az anyanyelv tanárainak vezényletével. Ezért próbáltunk tisztelettel beszélni a Szirmai iskola tanárainak ügy-szeretetről, szakértelméről, segítő szándékáról, s ezért írtuk ezekre a hasábkra az óhajt: „plusz egy szakkör” kellene, a — tudjuk — számos iskolai kör mellé. Hiszen akár elfogadhatjuk az elvet: minden tantárgy fontos. Am bármilyen tudományban búvárkodik, bármilyen képességgel kiváló gyerek, avagy felnőtt, ha nem „... sikerül még a bonyolult gondolatait egyszerűen és világosan előadni”, ahogy Illyés Gyula mondta, ha nem tud szépen írni és beszélni — vajon mire megy?

S. E.

Az 500. kötet

Az Európa Kiadó modern könyvtársorozatának 500. kötete a napokban jelent meg a könyvesboltokban. A félezredik kiadvány Bernard Malamud amerikai író *Isteni kegyelem* című új regénye. A jubileumi mű megjelenése alkalmából a könyv-folyam múltjáról, jelenéről és jövőjéről Domokos János, a kiadó igazgatója tájékoztatta a sajtó képviselőit szerdán Budapesten, a Fókusz könyvtárházban. Elmondotta a kiadó 1958-ban indította útjára a sorozatot a világirodalom új jelenségeinek, irányzatainak, a külföldi irodalmi életének mind teljesebb megismerésére. A több mint két és fél évtized alatt 62 nemzet, illetve nemzetiiség alkotójának művét adták közre, mintegy 7 millió példányban.

A bérelt üzletek működésének tapasztalatai

A kereskedelmi vállalatok eddig mintegy 500 üzletet — köztük valamivel több mint 30 vendéglátóhelyet — adtak bérbe. A Belkereskedelmi Minisztérium vállalat-felügyeleti főosztálya megvizsgálta a bérelt üzletek működését, s összegezték az eddigi tapasztalatokat.

Megállapították, hogy főként azok a vállalatok adtak bérbe nagyobb mértékben üzleteiket, amelyek munkahelyhiány, vagy más okok miatt több boltot kénytelenek voltak hosszabb-rövidebb időre bezárni. Ilyen például az obudai Közért, amely 59, és az Ápisz, amely 52 boltot adott át vállalkozóknak. A tapasztalatok szerint a bérelt üzletekben növekedett a forgalom, s színesedett a választék, mivel a bérlők új beszerzési forrásokat kerestek és találtak. A bérbeadás eredményeként javult a vállalatok létszámhelyzete, a bérlők nagyobb része ugyanis külső vállalkozó. A többségében egyszemélyes, egyszakos üzletek nyitva tartási ideje is megnövekedett; a létszám a segítő családtagok bevonásával bővült. Sok vállalat azonban eddig meg sem próbálkozott a bérbeadással.

A vizsgálat szerint a bérelti rendszer nagyobb mérvű elterjedését főként az akadályozza, hogy a vállalatok nem ismerik kellően ennek az üzemeleti formának a lényegét és előnyeit. Gátolja a bérbeadás a bérlőkkel szembeni érdeklődésben a minisztérium felhívta a vállalatok figyelmét arra, hogy a bérelti díjakat reálisabban határozzák meg, javítsák a tájékoztató munkát, és segítsék szakmailag a bérlőket. Mód van arra is, hogy a szerződéses üzletekhez hasonlóan — forgószék-közhasználati díj ellenében — a vállalat a szükséges tőkét, vagy annak egy részét a bérlő rendelkezésére bocsássa.

Véderdő

Ötszáznegyvennégy hektár frissen telepített erdővel veszik körül a Balaton vízének védelmére újjáépített 75 négyzetkilométer kiterjedésű Kis-Balaton. Az elviesedő szegélyterületeket és a tározók területén levő szigetek egyaránt vizet talajt kedvelő éger, nyír, fűz, kőris- és tölgy-facsemével ültetik be. A telepítés a védelmi rendszer első szakaszának eszaki részén kezdődött meg, s már eddig több mint 100

hektárnyi szegélyterületet fásítottak. Befejeződött az idejéig ültetéshez is a talaj-előkészítés. Lombhullás után újabb száz hektárt fásítanak.

A Velencei-tónál háromszor nagyobb tározó egyik szigete a közönségé lesz. A Balatonmagyaród határában levő 19 hektáros Kányavári-szigetet választották ki e célra. Kirándulóközponttá alakítanak ki rajta.

A rádióban

A magyar népdal hete

Ismét megrendezik a rádióban a magyar népdal hetét: november 12—18. között — immár tizenötödik alkalommal — hangzanak el a magyar népzene múltját, jelenét bemutató, sőt jövőjét is előlegező népzenei sorozatok. A népzene kedvelői mintegy harminc adást — visszaemlékezéseket, riport-műsorokat és előadásokat, valamint hangverseny- és népdal-fesztiválokat — hallhatnak majd a rádió mindegyik műsorában.

A hagyományörzők hangján az eredeti magyar népdalkincs élelvenedik meg: az Énekeltem én című sorozat kiváló nótafák rádiós felvételeit vonultatja fel, a Széki dalok és népszokások című riportműsor, a dalok mel-

lett a táncokat és szokásokat is feleleveníti, a Zene és néphagyomány a Dunántúlon és környékén című ötrészes ismeretterjesztő műsor pedig a határainkon túl élő magyarság népzenejét is megismerteti.

A nép- és műzene szoros összefonódását reprezentálja legnagyobb zeneszerzőink, Kodály, Bartók mellett Bárdos Lajos, Szokolay Sándor és Farkas Ferenc jó néhány népdalfeldolgozása, a népzene és más művészetek kapcsolatát pedig a Találkozásom a népzenevel című sorozat idézi, amelyben ezúttal Bede Anna költő, Jancsó Adrienn előadóművész és Korniss Dezső festőművész vallomási hangzanak majd el.